

Antropologia dels pobles d'Espanya

Codi: 101243

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Maria Montserrat Clua Faine

Correu electrònic: montserrat.clua@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits però s'espera que els estudiants hagin cursat prèviament algunes de les assignatures fonamentals del grau d'antropologia.

Objectius

Assignatura obligatòria que forma part de la matèria de "Coneixement etnogràfic". S'imparteix al primer semestre de 3er curs del grau d'antropologia i continua el procés de fonamental de formació dels/les estudiants.

L'objectiu general és proporcionar a l'alumnat un coneixement panoràmic dels autors, obres i temes més rellevants en l'estudi etnològic de l'àrea de l'Estat Espanyol com a escenari i com a objecte etnogràfic, en les seves dimensions regional, històrica i comparativa. Així mateix es pretén desenvolupar una mirada crítica cap a les diferents maneres com s'ha fet antropologia a Espanya i sobre Espanya, les seves relacions i la seva problemàtica.

L'assignatura està pensada per proporcionar coneixement teòric i etnogràfic, competències i eines als estudiants per a la pràctica com a antropòlegs en l'àmbit de recerca espanyol.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma o en equip per tal d'assolir els objectius planificats, en aquest cas en contextos multiculturals i interdisciplinaris.
- Fer servir les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques de manera crítica.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les complementarietats i les incongruències de diferents informes etnogràfics de la mateixa zona.
3. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
4. Aplicar els conceptes antropològics a la comprensió de relacions interculturals en contextos etnogràfics regionals.
5. Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals.
6. Avaluar críticament els materials etnogràfics com a proposta de models teòrics.
7. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
8. Avaluar els aspectes positius i negatius de la dialèctica entre etnografies específiques i comparacions d'abast transcultural.
9. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
10. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
11. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
12. Fer un ús ètic de la informació, sobretot quan té caràcter personal.
13. Identificar i aplegar críticament la bibliografia bàsica que ha conformat el camp d'estudi.
14. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
15. Identificar la variabilitat sociocultural en contextos etnogràfics específics.
16. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
17. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
18. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
19. Integrar de manera holística els desenvolupaments dels camps clàssics de l'antropologia.
20. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
21. Planificar la feina de manera efectiva individualment o en grup per a la consecució dels objectius plantejats.
22. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
23. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
24. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
25. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.

Continguts

1. Introducció: Antropologia dels Pobles d'Espanya
2. La història en i de l'antropologia espanyola
3. Del folklore a l'estudi del patrimoni immaterial
4. Economia, ecologia i formes de producció
5. Gènere, matrimoni, família i formes de parentiu
6. Política, identitat(s) i etnicitat
7. Creences, religió i ritual

Metodologia

El/la protagonista en el procés d'ensenyament-aprenentatge és l'estudiant i sota aquesta premissa s'ha planificat una metodologia que requereix de la seva implicació activa en l'aprenentatge, la seva capacitat de treball autònom, autoregulació i responsabilitat en tot el procés.

L'estudiant ha de tenir en compte que el Campus Virtual és l'espai a través del qual es notifiquen informacions fonamentals de l'assignatura (horaris de tutories, canvis de dates en les activitats o lliuraments programats, incidències varies, novetats, etc.). Per tant, és responsabilitat seva estar atent/a a les notícies i informacions que es vagin penjant durant el curs.

El treball per part dels/les estudiants consisteix fonamentalment en l'escolta activa i participativa a l'aula, la recerca i anàlisi d'informació complementària, la realització de la lectura profunda dels textos obligatoris, la realització i lliurament dels treballs i comentaris corresponents, i la participació crítica i respectuosa en els debats guiats.

La metodologia implica el treball continuat a través de:

Classes teòriques i pràctiques dirigides pel professorat: classes magistrals i pràctiques amb suport TIC, visionat i discussió de documentals etnogràfics i films a l'aula.

Seminaris de discussió de textos o material audiovisual: sessions de debat i participació individual o en grup, dins i fora de l'aula (a través del Moodle), sobre les lectures o el material audiovisual.

Sortides: sortides programades a museus, espais o exposicions vinculades amb el contingut de l'assignatura.

Elaboració i presentació de treballs: cerca de documentació; lectura i comprensió profunda de textos; elaboració, redacció i presentació de treballs; definició de paraules clau; estratègies de recerca i bases de dades bibliogràfiques; elaboració de pòsters, recensions, assajos crítics individuals o en grup; treball per projectes; presentació pública de treballs.

Estudi i treball personal: lectura comprensiva de textos de lectura obligatòria, recerca d'informació, ampliació del temari, realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums dels materials treballats a classe, les lectures i el treball de recerca autònom.

Tutories: Atenció personalitzada a l'estudiant al despatx de la professora o virtuals, a l'aula, individuals o en grup.

Comunicació amb la professora:

La comunicació es realitzarà a través del Campus Virtual. El correu electrònic no serveix per fer tutories. Es pot usar per demanar hora si no es pot assistir al despatx en l'horari de tutories indicat per la professora el primer dia a classe i al Campus Virtual.

Les tutories es realitzaran en el despatx de la professora o bé a través de videoconferència en l'horari d'atenció de la professora que s'hagin acordat prèviament amb ella.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i pràctiques	38	1,52	
Seminaris de discussió de textos o material audiovisual	12	0,48	

Tipus: Supervisades

Sortides programades de complement formatiu	6	0,24
Tutories individuals i en grup	2	0,08
Tipus: Autònomes		
Elaboració de treballs	30	1,2
Estudi i treball personal	30	1,2
Lectures	18	0,72

Avaluació

SISTEMA D'AVALUACIÓ

L'avaluació de la assignatura s'entén com un procés continu i progressiu, que s'estén durant tot el període lectiu i es desenvolupa a partir de la realització de diferents activitats d'avaluació:

- Examen (30% de la nota final. Cal aprovar l'examen per a fer la mitjana amb la resta de notes): examen escrit sobre tot el contingut treballat al llarg del curs (a través de les classes teòriques, lectures i activitats realitzades).

- Treball (50% de la nota final): Elaboració d'un treball en grup sobre un tema escollit pels/les estudiants que inclou una part teòrica (lectura d'una etnografia) i una part pràctica (una observació i una entrevista), que serà exhibit en format pòster a la facultat a final de curs.

El treball inclou diversos lliuraments parcials i és imprescindible fer com a mínim una tutoria de tots els/les membres del grup amb la professora per assegurar una bona elecció del tema, l'etnografia escollida i la part etnogràfica.

La nota final del treball serà individualitzada, ja que es tindrà en compte tant la part realitzada col·lectivament com evidències individuals del procés de l'estudiant en la realització del treball i la presentació pública del pòster.

- Participació a l'aula (20% de la nota final. Aquest mòdul no és recuperable): Discussió a l'aula de textos de lectura obligatòria i realització d'activitats pràctiques (debats, visionats de vídeos, exercicis...). Les evidències sobre la participació seran les aportacions escrites derivades de les activitats realitzades.

Si l'estudiant té causes justificades que no li permetin assistir regularment a les classes haurà d'avisar a la professora a principi de curs per buscar una fórmula alternativa d'avaluació d'aquesta part.

Paral·lelament es programaran sortides voluntàries a museus que podran servir per complementar o pujar la nota de la participació.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, la professora informará l'alumnat (a l'aula i via Campus Virtual) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Al principi de curs es lliurarà el cronograma amb les dates de lliurament dels treballs, discussions de les lectures obligatòries, les sortides als museus i la realització de l'examen. També es lliurarà el llistat de les lectures obligatòries, que estaran disponibles en format PDF al Campus Virtual.

CRITERIS D'AVALUACIÓ:

Per tal de ser avaluable de l'assignatura, l'estudiant haurà d'haver-se presentat a l'examen i realitzat el treball. Serà, per tant, NO AVALUABLE aquell/a estudiant que no s'hagi presentat a aquestes proves. Per superar

l'assignatura cal obtenir una nota final mínima de 5, resultat de la mitjana de les notes de cada mòdul segons el seu percentatge però cal aprovar l'examen amb una nota mínima de 5 per fer mitjana amb la resta de notes. Si l'estudiant és avaluable però no aprova l'examen o el treball, els pot recuperar en període de revaluació.

L'absència o lliurament fora de termini de les activitats d'avaluació sense una causa degudament justificada i acreditada significa que aquella activitat no serà avaluada. No s'acceptaran evidències d'avaluació que no s'ajustin als estàndards de format de les pautes i rúbriques de realització dels treballs.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

CRITERIS DE RECUPERACIÓ

La recuperació consistirà en un examen de la part suspesa. La participació no és recuperable. Podrà optar a recuperació l'alumnat suspès que compleixi els criteris per ser avaluable i hagi obtingut una qualificació mínima en la mitjana de l'assignatura de 3,5.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació dins i fora l'aula	20%	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25
Proves escrites	30%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22
Realització de treballs	50%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25

Bibliografia

AGUILAR, Encarnación, FEIXA, Carles & MELIS, Ana: "Tradiciones y escenarios actuales de la Antropología en España", *Sociedad Española de Antropología*, Zaragoza, 1996.

AGUIRRE, Angel: *La Antropología Cultural en España*, Barcelona: P.P.U, 1986.

ANTA, José Luis: *Segmenta antropológica. Un debate crítico con la antropología social española*, Granada: Universidad de Granada, 2007.

CALVO, Lluís.: *Historia de la Antropología en Cataluña*, Madrid: CSIC, 1997.

CARO BAROJA, Julio: *Los pueblos de España*, V.1 i 2, Madrid: Alianza ed., 2003 [1946].

CÁTEDRA, María: *Los españoles vistos por los antropólogos*, Gijón: Júcar, 1995.

ESCANDELL, N. & TERRADAS, I. (compl.): *Història i antropologia en la memòria d'Àngel Palerm*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.

FERNANDEZ DE ROTA Y MONTER, José Antonio (dir.): *Las Diferentes Caras de España. Perspectivas de antropólogos extranjeros y españoles*, La Coruña: Universidade da Coruña, 1996.

FERNÁNDEZ MONTES, Matilde (coord.): *Etnología de las Comunidades Autónomas*, Madrid: CSIC, 1996.

GONZÁLEZ, Aurora & MOLINA, José Luis: *Abriendo surcos en la tierra*, Bellaterra: Publicacions de la UAB, 2003.

LISÓN, Carmelo: *Temas de Antropología española*, Madrid: Akal, 1976.

LISÓN, C.: "Sobre antropología y antropólogos españoles", *Anales de la Fundación Joaquín Costa*, nº 10, 1993:237-250.

MONCÓ REBOLLO, Beatriz: "Culturas en España", en Kottak, *Una exploración de la diversidad humana con temas de la cultura hispana*, McGrall-Hill, 2000 (6ª edición).

NAROTZKY, Susana: *La antropología de los pueblos de España. Historia, cultura y lugar*, Barcelona: Icària, 2001.

ORTIZ, Carmen & SÁNCHEZ, Luis Ángel (ed.): *Diccionario Histórico de la Antropología Española*, Madrid: CSIC, 1994.

PITT-RIVERS, Julian: "Los estereotipos y la realidad acerca de los españoles", en Cátedra, M. (ed.) (1991) *Los Españoles vistos por los antropólogos. Serie Antropología. Júcar Universidad*. Pp. 31-43.

PONS et al.: *Perspectivas de la Antropología Española*, Madrid: Akal, 1978.

PRAT, Joan (coord.): "Investigadores e investigados: Literatura antropológica en España desde 1954", edición especial de l'Arxiu d'Etnografia de Catalunya, ITA: Tarragona, 1999.

PRAT, Joan & MARTÍNEZ, Angel: *Ensayos de Antropología Cultural. Homenaje a Claudi Esteva Fabregat*, Barcelona: Ariel, 1996.

PRAT et al.: *Antropología de los pueblos de España*, Madrid: Taurus, 1991.

RONZÓN, Elena: *Antropología y antropologías. Ideas para una historia crítica de la antropología española*. Oviedo: Pentalfa Ediciones, 1991.

SANMARTIN, Ricardo (coord.): *Antropología sin fronteras. Ensayos en honor a Carmelo Lisón*, Madrid: CIS, 1994.

VVAA: *Iberian Identity*, California: U.P., 1990.

VVAA: *Spanish Cultural Studies*, Oxford University Press, 1995.

Programari

Ús de Moodle i TEAMS.